

Läroplan för förskolan Lpfö-98
reviderad 2010
(gäller från 1 juli 2011)

Ingela Elfström &
Bodil Halvars Franzén
Stockholms universitet
Den 10 maj 2011

Uppdraget är detsamma

”I förskolan är det inte det enskilda barnets resultat som ska utvärderas. Betyg eller omdömen utfärdas inte” (Lpfö-98 s 4).

Detta förändras inte i den nya reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli 2011

Mål att sträva mot

Anger inriktningen på förskolans arbete och därmed (önskad) *förväntad* kvalitetsutveckling

”I förskolan är det verksamhetens kvalitet och hur den tillgodoser barnens utveckling och lärande som ska värderas”

Reviderad?

Förskolans uppdrag

- Att sätta barnens lek och lärande *och* innehållet i fokus, samt ge god omsorg

Förhållandet mellan

- Att följa varje barns lärande och utveckling
- Att göra pedagogiska bedömningar kring ett gemensamt innehåll
- Utvärdera för att utveckla verksamheten i förhållande till målen i läroplanen
- Granska de utvärderingsverktyg man använder

Reviderad läroplan i förskolan

- Förtydligar målen kring språk, matematik och naturvetenskap/teknik
- Förtydligar förskollärarens ansvar samt förskolechefens ansvar
- Nytt avsnitt om uppföljning och utvärdering av verksamheten – mot målen

Den nya skollagen

Beslutad juni 2010, träder i kraft 1 juli 2011

Förtydligar ansvarsfördelningen mellan stat och huvudman (t ex kommunen eller förskolans styrelse)

samt

beslutsfattares och verksammas uppgifter i ett decentraliserat system

Den nya skollagen – viktiga förändringar

- Gemensamma regler för kommunala och fristående förskolor
- Förstärkt tillsyn (Skolinspektion och kommun)
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Förskolechefens ansvar och beslutsrätt förtydligas
- Förskolan blir en egen skolform (utbildning och undervisning)

Förskolechefens ansvar och beslutsrätt

- Leda och samordna det pedagogiska arbetet
- Särskilt ansvar för att utbildningen utvecklas
- Ansvara för personalens kompetensutveckling
- Besluta om förskoleenhetens inre organisation
- Fatta de beslut som framgår av skollagen och andra författningar
- Ansvara för arbetet med barn i behov av särskilt stöd
- Ansvara för samarbetet med övriga skolformer, fritidshem och det omgivande samhället

Förskolechefens ansvar och beslutsrätt

- En förskola/enhet kan endast ha en förskolechef
- Förskolechefen kan var chef för flera enheter
- Förskolechefen får delegera beslutsrätten (när inget annat anges)
- Förskolechefen får utse **en** ställföreträdare när han/hon inte är närvarande

Uppdrag, mål och riktlinjer i läroplanen

Förskolans uppdrag beskriver mer utförligt uppdraget i sin helhet

Målen gäller vad förskolan ska sträva efter att barnen ska få möjlighet att utveckla: om vad och vilka förmågor

Riktlinjerna beskriver vad förskollärarna och arbetslaget ska göra

Det som förtydligas är inte vad barnen
ska uppnå

utan

Själva målen förklaras mer genom fler aspekter

Riktlinjerna för förskollärarnas ansvar och för
arbetslagets och förskolechefens ansvar

Uppföljning, utvärdering och utveckling av barnens
lärande och verksamhetens innehåll, arbetssätt
och organisation

ÄMNEN – en het fråga i förskolan

Kraftfält

- Traditionen
- Arbetsmarknaden
- Jämställdheten
- Hemmet/familjen
- Skolan
- Socialtjänsten
- Globaliseringen

Läroplansteoretiska perspektiv

- Vad
- Hur
- När
- Vem
- Varför

BARNSTUGEUTREDNINGEN

1972

Jaguppfattning

Kommunikation

Begreppsbildning

Dialogpedagogik

PEDAGOGISKA PROGRAMMET

"Det gröna häftet" ÄMNESOMRÅDEN

1987 Tre OMRÅDEN:

Natur, kultur och samhälle

Områdena skulle inte ses som en ämnesindelning utan delarna skulle integreras i den praktiska verksamheten, bland annat genom ett temainriktat arbetssätt.

Lpfö 98

Från SOCIALA SEKTORN till
UTBILDNINGSSEKTORN

Markering av förskolans PEDAGOGISKA
betydelse

Ett närmande av förskolan till skolan.

LPFö-98

BOSK

Att erövra omvärlden

Växa i lärande

LPFö-98

FÖRSKOLAN

Första steget i det livslånga lärandet

Läroplanen är uppbyggd på samma sätt som skolans läroplaner

De fyra F:n

Fakta

Förståelse

Färdighet

Förtrogenhet

(Fantasi - Fantasteri)

Förslaget till LPFö-98 från BOSK

ÄMNEN?

Mål att sträva mot

Mål att uppnå?

Förskollärares ansvar?

Förskolechefens ansvar?

Planering av innehållet i förskolan

- Ta vara på de olika barnens olika resurser
- Utgå från barnens erfarenheter, intressen, behov och åsikter
- Ta vara på flödet av barns tankar för att skapa mångfald i lärandet
- Möjliggöra för barnen att utveckla förmågor och ny kunskap inom de områden som nämns i läroplanen, så att de utvecklar förståelse av sig själva och sin omvärld

Hur då?

Förskoledidaktik

Förskollärare behöver ha förmåga att följa små barns utforskande och lärstrategier inom skilda tematiska områden. Att möta barns lärande och utforskandeprocesser förutsätter ett aktivt lyssnande och en variationsrik och utmanande miljö.

Leken har en central roll i förskolan liksom etiska och estetiska uttryckssätt och arbetsformer.

Fortsätt diskutera vad förskoledidaktik innebär!

Förskoledidaktiska arbetssätt/ Förskoledidaktiska undervisningsformer

- Ämnesövergripande
- Utforskande och experimenterande
- Etiska och estetiska uttryckssätt
- Lekfullhet och humor
- Pedagogisk dokumentation
- Följa barns kunskapsproducerande processer – *tillfälliga och rörliga*
- Demokratiska – *involverar deltagarna i ett gemensamt tillblivande*

Välkomnandets och gästfrihetens pedagogik

börjar med ett LYSSNANDE

Barns matematiska utveckling

Nuvarande mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang, och..

..utvecklar sin förståelse för grundläggande egenskaper i begreppen tal, mätning och form samt sin förmåga att orientera sig i tid och rum.

Förtydligade mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar sin förståelse för rum, form, **läge** och **riktning** och grundläggande egenskaper hos **mängder, antal, ordning** och **talbegrepp** samt för mätning, tid och **förändring**..

..utvecklar sin förmåga att använda matematik för att **undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar**..

..utvecklar sin förmåga att **urskilja, uttrycka, undersöka** och använda matematiska begrepp och **samband mellan begrepp**, och..

..utvecklar sin matematiska förmåga att **föra och följa resonemang**.

Barn bär med sig sina erfarenheter av siffror, tecken, bokstäver etc ”de olika språkens ABC” – in i förskolan

”Om vi inte arbetar med matematik i förskolan då har vi inte lyssnat på barnen”

Naturvetenskap och teknik

Nuvarande mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika material och tekniker, och..

..utvecklar förståelse för sin egen delaktighet i naturens kretslopp och för enkla naturvetenskapliga fenomen, liksom sitt kunnande om växter och djur.

Förtydligade mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur **människor, natur och samhälle påverkar varandra..**

..utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och **samband i naturen**, liksom sitt kunnande om växter, djur samt **enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen..**

..utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap..

..utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar, och..

..utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och **redskap.**

Barns språkliga och kommunikativa utveckling

Nuvarande mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar..

..utvecklar ett rikt och nyanserat talspråk och sin förmåga att kommunicera med andra och att uttrycka tankar, och..

..utvecklar sitt ord- och begreppsfrörråd och sin förmåga att leka med ord, sitt intresse för skriftspråk och för förståelsen av symboler samt deras kommunikativa funktioner.

Förtydligade mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn

..utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och **försöker förstå andras perspektiv..**

..utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, **berätta**, uttrycka tankar, **ställa frågor, argumentera** och kommunicera med andra..

..utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner, och..

..utvecklar intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa...

Hur stimulerar vi och lyfter fram barnens
lust att utforska världen med hjälp av
språket?

Barn skapar mening genom olika språk och relationer till världen – genom berättandet, skrivandet, hörseln, talet, lukten, beröring, smak, känslor, ljus, ljud etc..

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- Utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama

Hundra språk

Multimodalitet

Utvidgat textbegrepp

Den viktigaste frågan – HUR GÅR VI VIDARE I RELATION TILL ETT INNEHÅLL?

Kräver stort kunnande hos pedagogerna

Produktiva frågor

Nytt material

Barnen håller hela tiden på att skapa förbindelser mellan olika ämnesområden – och de gör en mängd kreativa kopplingar mellan dem

Pedagogens roll blir att utmana och iordningställa ”signalstarka miljöer”

Barnsyn – kunskapssyn – observation – dokumentation – miljö - material

Uppföljning, utvärdering och utveckling

- Det är verksamhetens kvalitet som ska dokumentera, följas upp och utvärderas
- I dokumentationer och utvärderingar ska barns utveckling och lärande kontinuerligt relateras till de förutsättningar verksamheten erbjuder för lärande

(Skolverket)

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Fördelning av ansvar och arbetsuppgifter

- Huvudmannen har det yttersta ansvaret för genomförandet av verksamheten
- Förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs enligt bestämmelserna i skollagen
- Kvalitetsarbetet på enhetsnivå/förskolenivå ska bedrivas under ledning av förskollärare
- Hela arbetslaget ska delta i det systematiska kvalitetsarbetet

- Det finns inga mål för vad enskilda barn ska ha uppnått vid olika tidpunkter eller i olika åldrar
- Det finns inga fastställda normer eller nivåer för barns förmågor eller kunskaper

(Skolverket)

Dokumentera

Utifrån innehållslig reflektion välja metod
och arbetssätt

Använda dokumentation som redskap för
att utveckla och utvärdera pedagogiska
verksamheter i syfte att skapa
förutsättningar för alla barns lärande

Alltför ensidig fokusering på enskilda barns prestationer, där man inte uppmärksammar vilka förutsättningar verksamheten erbjuder och utifrån det ser hur barn fungerar i ett socialt och pedagogiskt sammanhang

Skolverket

- Det blir allt vanligare att enskilda barns prestationer bedöms exempelvis utifrån föreställningar om vad barn ska klara av i olika åldrar.
- Kartläggning och bedömning av barns individuella utveckling är inte förenligt med grundtankarna i läroplanen.

Kap.2.6 i reviderade Lpfö-98/10

Riktlinjer: Förskollärare ska ansvara för: (bl.a.)

- att varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp och analyseras för att det ska kunna vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner,
- att utvärderingsmetoder, hur dokumentation och utvärderingar används och påverkar verksamhetens innehåll och arbetssätt samt barns möjligheter att utveckla och lära inom samtliga målområden kritiskt granskas,

Pedagogisk dokumentation

- Att som pedagog ”*LÄRA SIG ATT LYSSNA*” på barns/elevs teorier, hypoteser, handlingar och drömmar.
- Följa och förstå de lärstrategier som de använder när de utforskar och konstruerar världen.
- Sätter fokus på processen - följa och synliggöra barns och lärares meningsskapande inom olika ämnes- och temaområden.
- Grund för utmaning av barns lärande

Hur visar och kommunicerar små barn vad dom kan, undrar över, experimenterar med?

Följa och dokumentera lärprocesser, i händelser, görande och samtal

Skillnaden mellan dokumentation och pedagogisk dokumentation

DOKUMENTATION

Enbart retrospektiv – det här gjorde jag/vi
beskriver vad som hänt

PEDAGOGISK DOKUMENTATION

är både retrospektiv och prospektiv: syftar
till att föra den pedagogiska arbets-
processen framåt och förändra och
utveckla det pedagogiska arbetet

Tre delar att använda dokumentationen till:

- Lyssna lyhört till barnen – deras frågor, deras intresse i ämnet, vad det redan vet
- Lyssna in sig själv som pedagog – hur jag presenterar ämne och aktiviteter
- Lyssna in ämnet – det vi håller på att utforska

Oväntade ingångar och perspektiv,
överskrida det vi redan vet och tar för givet

Pedagogisk dokumentation

- Utmana och ge barnen chans att utveckla sin tankar och teorier
- Skapa nya förbindelser och nya samband
- Få syn på sin gemensamma kunskap
- Använda som utvärdering

Utvärdera

- Fundera över resultatet och det egna agerandet
- Utvärdera mot målet –
hur verksamheten ska utvecklas
- dvs hur möjlighetsvillkoren för barnens lärande kan utvecklas och förändras

Pedagogisk dokumentation

- Som en integrerad del av vardagsarbetet och inte bara som en bedömningsform efteråt
- Ett redskap för lyssnande, reflektion, tolkning, dialog, kommunikation och förhandling – hjälper oss att utmana dominerande föreställningar och handlingar

Pedagogisk dokumentation

Skapa en identitet och en historia – en berättelse om våra liv och om vårt bidrag till en gemenskap – ett minne

Öppna upp för en delaktighet som involverar barn, pedagoger, föräldrar, politiker och andra

Beyond Quality: Dahlberg, Moss & Pence, 1999; 2007

Uppgift inför kommande workshop (tillfälle 2)

Inventering av verksamheten

Ta reda på och beskriv kortfattat hur förhållande ser ut på din förskola/enhet idag:

- Vilka yrkeskategorier arbetar på din förskola/enhet?
- Hur ser ansvarsfördelningen ut mellan arbetslag – förskollärare – förskolechef samt övriga funktioner (t ex pedagogiska ledare)?
- Hur ser förskolans/enhetens mötesformer ut (t ex planeringsmöten, APT-möten, reflektionsmöten)?
- Senaste årens kompetensutveckling på förskolan/enheten? Inom vilka områden?

Vilket arbete pågår på förskolan/enheten när det gäller

- Ämnesområdena (språk - kommunikation, matematik, naturvetenskap och teknik)?
- Uppföljning, utvärdering och utveckling – vad och hur går arbetet med detta till idag?
- Barns och föräldrars inflytande

Tidsram för implementering på förskolan/enheten – vad gäller hos er?